

Hissi on halvempi

Ideakortti-sarjaa julkaisee Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakesin Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen -tulosalueen Kuntien hyvinvointistrategiat -ryhmä.

Ideakorteissa esitellään ideoita ja ratkaisuja, joiden avulla eri alojen ammattilaiset voivat kehittää toimintatapojaan.

ISSN 1456-4475

Kuka auttaa sinua portaissa – kymmenellä sentillä?

*Hissiä pidetään kalliina hankintana. Sitä se kyllä onkin, jos katso-
taan vain kertahankinnan hintaa. Jakamalla hankinta- ja käyttö-
kustannukset käyttökerroille, huomataan, että yhden hissimatkan
hinnaksi tulee muutama kymmensenttinen.*

Hissirakentamisen tarve

Asuinkerrostaloja on Suomessa 48 000 kpl, näistä hissittömiä on 23 000 kpl. 3-kerroksissa ja sitä korkeammissa taloissa oli vuonna 1997 hissittömiä porrashuoneita 50 000 kpl eikä tilanne ole tästä oleellisesti muuttunut.

Mikäli puolet hissittömistä porrashuoneista pyrittäisiin varustamaan hissillä seuraavan kymmenen vuoden aikana, merkitsisi tämä 2 500 hissien rakentamista vuodessa. Viime vuosina on hissejä vanhoihin kerrostaloihin rakennettu noin sata kappaletta vuodessa. Ollaan siis kaukana tavoitteesta.

Viidentoista vuoden kuluttua suuret ikäluokat alkavat olla 75-vuotiaita. Ikäihmisten toimintakyvyn heikkenemisen raja on nykykokemuksen mukaan noin 75 vuodes-
sa; tämän jälkeen avun tarve erilaisissa päivittäisissä toiminnoissa lisääntyy selvästi. Tällöin esimerkiksi portaissa liikkuminen tuottaa vaikeuksia. Mikäli toivotaan, että ikäihmiset voivat tuolloin asua omissa kodeissaan mahdollisimman itsenäisesti, on hissien rakentamiseen panostettava lähi-
vuosina todella tehokkaasti.

Rahoitusta on riittävästi

Valtion asuntorahasto myöntää avustusta hissien rakentamiseen korkeintaan 50 %. Monet kunnat ovat omalta osaltaan myöntäneet hissiavustusta 10 %. Asukkaiden maksettavaksi jää tällöin vain 40 % hissien hankintahinnasta.

Suuri osa Asuntorahaston rahoittamista hisseistä on maksanut noin 100 000 euroa. Mikäli hissi rahoitetaan 25 vuoden pankkilainalla, ovat lainanhoitokustannukset, siis korot ja lyhennykset, noin 6 000 euroa vuodessa. Taloyhtiö voi neuvotella omalle rahoitukselleen jopa tätäkin edullisemman lainan. Hissin käyttökustannukset puolestaan ovat noin 700 euroa vuodessa. Seuraavalla sivulla olevassa laskelmassa on hissien kustannukset jaettu asuntoyhtiön, Asuntorahaston ja kunnan kesken. Laskelmassa on ajateltu yhden hissien palvelevan 12 asuntoa.

Hissi

- kantaa kassisi
- tukee askeleitasi portaassa
- nostaa lastenvaunusi
- auttaa mummisi ylös rollaattorin tai pyörätuolin kanssa
- vähentää vanhuspalvelujen tarvetta ja keventää avustajan työtä.

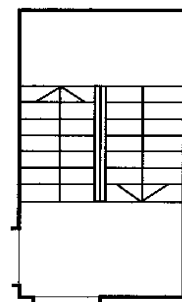
Hissin hinta	100 000	euroa
Asuntoyhtiö 40 %	40 000	euroa
lainakustannus	2 400	euroa/vuosi
käyttökustannus	700	euroa/vuosi
Yhteensä e/vuosi	3 100	euroa/vuosi
Asuntoa kohti		
12 asuntoa/porrashuone	23	euroa/kk
Asuntorahasto		
hissivastus 50 %	50 000	euroa
lainan vuosikustannus	3 000	euroa/vuosi
Kunta		
lisäavustus 10 %	10 000	euroa
lainan kustannukset	600	euroa/vuosi
	50	euroa/kk

Hissin vuosikustannukset ja kuukausikustannukset silloin kun kustannukset jakautuvat seuraavasti: Asuntorahasto 50 %, asuntoyhtiö 40 %, kunta 10 %. Asukkaalle hissi maksaa alle euron päivässä, kunnalle noin yhden kotikäynnin verran. Laina-aika 25 vuotta, korko 3,5 %.

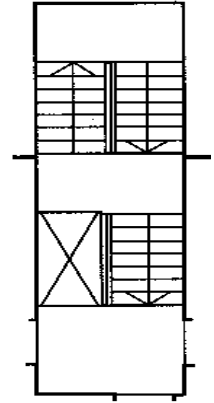
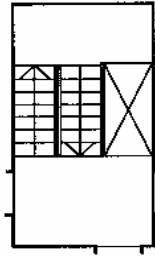
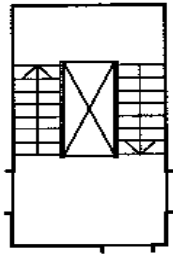
Tekniset ratkaisut

Ruotsissa on tehty selvitys, jonka mukaan portaan minimileveyden tulee olla 70 cm. Ruotsissa, samoin kuin Suomessa, on runsaasti kerrostaloja, joissa on 240–250 cm leveä kaksivartinen porras. Tällaisiin porrashuoneisiin ryhdyttiin suunnittelemaan hissiä. Sen tuli ulkomitoiltaan olla korkeintaan 100 cm, kun taas sisäleveyden tuli olla vähintään 80 cm. Ratkaisuksi kehitettiin niin sanottu kaitahissi. Tällaisia hissejä on Ruotsissa rakennettu tuhansia. Seuraavassa esimerkkejä siitä, miten kaitahissi voidaan asentaa porrashuoneeseen.

Mikäli taloon tullaan puolikerroksesta, on hissikorissa oltava ovi molemmissa päissä.

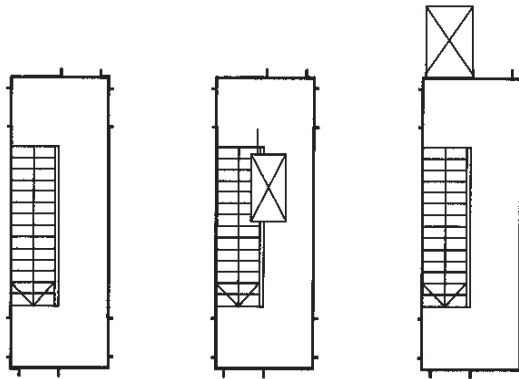
Tavanomainen 2-vartinen porras, johon on mahdollista asentaa kaitahissi.

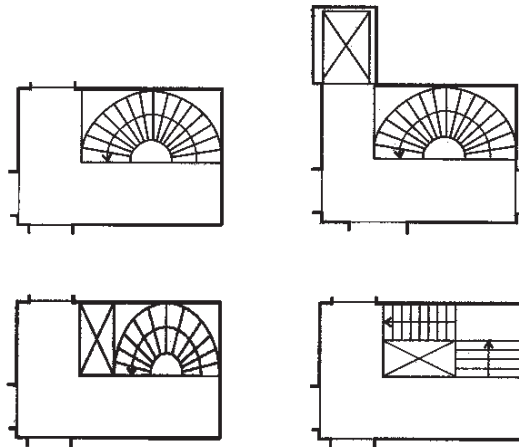
Kaitahissi voidaan sijoittaa porras-työskytien väliin, jolloin portaita ka-vennetaan hissikuilua varten.

Kaitahissi voidaan sijoittaa porras-työskytien viereen, jolloin rakennetaan uudet, kapeammat portaot tai portaita siirretään sahaamisen jäl-keen.

Hissi voidaan sijoittaa myös porras-huoneeseen toisen työskytien tilalle ja uudet portaot rakennetaan raken-nuksen ulkopuolelle. Tällöin ei por-rasta tarvitse kaventaa.

Kaitahissi voidaan asentaa myös suoravartiseen portaaseen.

Hissi on mahdollista asentaa myös kierreportaan yhteyteen, tässä muutamia esimerkkejä.

Lisää tietoa

Ahola, Janne (1998). Hissi Hämeenlinnan vanhoihin kerrostaloihin. Hämeenlinnan kaupunki. Hämeenlinna.

Hissiopas, Hissi vanhaan kerrostaloon, hankkeen suunnittelu- ja toteutusopas, Ympäristöministeriö.

Rönkä, Kimmo ym. (1997). Hissi vanhaan kerrostaloon, Ympäristöministeriö 157, Helsinki.

Yhteystiedot

Kehittämispäällikkö Kerttu Perttilä
Puhelin: (09) 3967 2318
kerttu.perttila@stakes.fi

Erikoissuunnittelija Marja Kurenniemi
Puhelin: (09) 3967 2322
marja.kurenniemi@stakes.fi

Projektisihteeri Laila Karppinen
Puhelin: (09) 3967 2086
laila.karppinen@stakes.fi

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
Kuntien hyvinvointistrategiat -ryhmä
www.stakes.fi/hyvinvointi/khs

Postiosoite
PL 220, 00531 Helsinki

Käyntiosoite
Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Puhelin: (09) 396 71

Faksi: (09) 3967 2007

www.stakes.fi

Usein esitetään epäilyksiä, että hissi on niin ahdas, että esimerkiksi huonekalut tai piano eivät sinne mahdu. Hissin oven mitat ovat samat kuin asuntojen ulko-ovien, joten yleensä sellaiset huonekalut, jotka mahtuvat asuntoon, mahtuvat myös hissiin. Hissin pituus kaksivartisessa portaassa on noin 2 metriä, mikä mahdollistaa myös isojenkin esineiden kuljetuksen. Esimerkiksi piano mahtuu hissiin, flyygelin jalathan irrotetaan kuljetuksen ajaksi, joten sekkin mahtuu hissiin. Muutenkin hissi auttaa huomattavasti muuttotavaroiden kuljetusta.

Kaikkiin porrashuoneisiin ei hissiä voi asentaa, esimerkiksi jos porrashuone on hyvin ahdas. Asuinhuoneiden puolelle hissin asentaminen on harvoin mahdollista, sillä asunnon puolella on tuskin sopivaa käyttämätöntä tilaa.

Hissi ja turvallisuus

Porrashuoneen kaventaminen alle 90 cm:n tuntuu nousseen esteeksi Suomessa. Ruotsissa, jossa kaitahissejä on asennettu tuhansia, eivät paloviranomaiset pidä tätä ongelmana, vaan he ovat kehittäneet työmenetelmät kaitahissillä varustetussa porrashuoneessa toimimiseen. Voisimmeko tässä yhteydessä ottaa oppia Ruotsista?

Portaissa kulkevat paloletkut saattavat häiritä kulkemista. Ongelmaan löytyy ratkaisuja: voidaan harkita erillistä aukkoa paloletkuja varten tai letkut voidaan kuljettaa porraskaiteiden kohdalla ja estää letkun kiilautuminen pienellä terästapilla.

Portaissa kaatumisia tapahtuu useita satoja vuodessa, kuolemaan johtavia lähes sata. Hissitapaturmia taas sattuu erittäin harvoin, kerran parissa vuodessa. Huonosti liikkuville vanhuksille hissi merkitsee siis arjen turvallisuutta. Omatoimisen ulkoilun mahdollisuus myös ikäihmisille tuo niin terveyttä kuin elämän rikkautta.

Hissi ja vanhuspalvelujen kustannukset

Valtion kannalta hissi on erittäin edullinen. Kokemus esimerkiksi Helsingin kaupungissa kertoo, että kotipalvelun asiakkaista suuri osa asuu hissittömän talon neljännessä kerroksessa tai sitä korkeammalla. Yksi viikoittainen kotipalvelukäynti maksaa vuodessa lähes 2 000 euroa. Hissivastuksen (50 %) kustannukset vuodessa ovat noin 3 000 euroa edellä esitetyn laskutavan mukaan. Asuntorahaston maksamat hissikustannukset ovat siis samaa luokkaa kuin 1,5 kotipalveluasukkaan viikoittaiset käynnit vuodessa. Asiakas maksaa palvelusta nykyisin keskimäärin 10 % todellisista kustannuksista, joten tämän merkitys laskelmassa on pieni. Mikäli siis hissi porrashuoneessa vähentää 1,5 asiakkaan viikoittaiset palvelukäynnit, on hissi maksanut itsensä takaisin.

Monet kunnat antavat lisäävustusta hissien rakentamiselle, yleensä 10 %. Edellä esitetyn laskentatavan mukaan kunnalle tällainen avustus maksaa vuodessa hissiä kohti noin 600 euroa eli lähes sen mitä kerran kuussa annettu kotiapu yhdelle asiakkaalle. Hissirakentamisen edistäminen on siis kunnalle edullinen tapa ehkäistä vanhuspalvelujen kustannusten nousua.

Taloyhtiön päätös

Nykyisen asunto-osakeyhtiölain mukaan päätös hissien rakentamisesta voidaan tehdä enemmistöpäätöksenä eli hankkeen tulee saada taakseen yli puolet annetuista äänistä. Osakkeenomistajia ei kuitenkaan voida velvoittaa maksamaan suuria kertavastikkeita hissien rakentamiseksi. Tällöin avuksi tulee hissiavustus, ennakkorahastointi sekä pitkäaikaisen lainan hankkiminen. Ympäristöministeriön Hissiopas selostaa tarkemmin hissipäätöksen edellytyksistä.